

La CEI no ha continuat tota l'URSS

Aquells que eren soviètics

L'antiga URSS ha viscut un dels esclats nacionals més espectaculars del segle. Allà on hi hagué el "poble soviètic" han aparegut desenes de noves nacions. I encara no hem acabat.

Armènia

Els 3 milions d'armenis són, amb els lituans, la població més homogènia de l'antiga URSS. Malgrat el seu intens nacionalisme, els armenis no han dubtat a apuntar-se a la Comunitat dels Estats Independents. De gué influir aquesta decisió, probablement, la por de perdre definitivament el Nagorno-Karabakh, que és una regió de població armènia, però de sobirania àzeri, per la qual discuteixen Armènia i l'Azerbaidjan des del principi de la perestroika. A l'Arzakh, que és el nom armeni de la regió, hi ha una situació de guerra total. L'estructura demogràfica d'Armènia és formada per un 88,6% d'armenis i un 5,9% d'àzeris.

Azerbaidjan

En la república transcaucàsica de l'Azerbaidjan continua la tensió amb els armenis que habiten el Nagorno-Karabakh, sens dubte la més greu de les nascudes amb la perestroika. El Nagorno-Karabakh és un

aclau de població armènia, però administrat per l'Azerbaidjan. Hi viuen la gran majoria dels armenis que hi ha en aquesta república, la composició demogràfica de la qual és la següent: 73,8% àzeris, 10% russos, 9,5% armenis. S'han intentat diverses aproximacions entre ambdues repúbliques, a la recerca d'una solució vàlida, però sembla impossible. De fet els armenis només s'acontentarien amb el retorn del Karabakh a Armènia. Entre les solucions estudiades hi ha, fins i tot, la de col·locar la regió sota jurisdicció russa.

Dins l'Azerbaidjan han sorgit també moviments partidaris de recuperar l'espai històric dels àzeris, que inclou no sols l'Azerbaidjan actual, sinó també dues províncies del nord de l'Iran, una part substancial d'Armènia i un trosset de Turquia.

Belarrús

L'antiga Bielorrússia ha canviat el seu nom pel de Belarrús. El país és relativament homogeni des del punt de vista demogràfic (81% bielorusos, 10,4% russos) però té

obert un conflicte territorial amb Polònia pels antics territoris d'aquesta que van passar a domini soviètic després de la Segona Guerra Mundial. També un contenció amb Lituània per la zona de Vílnius. Vílnius va ser "regalada" a Lituània per Bielorrússia després de la Segona Guerra Mundial i la seva incorporació a l'URSS. Ara alguns grups nacionalistes radicals reclamen que siga restituïda al govern de Minsk.

Estonia

Les tres antigues repúbliques bàltiques de l'URSS van ser les protagonistes dels més importants moviments independentistes de l'època de la perestroika. El seu esforç es va veure coronat per l'èxit i avui són repúbliques indiscutidament independents i reconegudes com a tals per tot el món. De les tres antigues repúbliques bàltiques, Estònia és la que fa frontera d'una manera més clara amb Rússia. La frontera entre aquestes dues nacions ha anat evolucionant amb el pas dels segles, sempre de

manera favorable a Rússia, que avui pressiona fortament, des de la superioritat demogràfica, les àrees orientals del país, sobretot al voltant de la ciutat de Narva. A principi de segle ja fou anexionada a Rússia la zona més a l'est de Narva, pròxima a Sant Petersburg. Pel que fa a la distribució ètnica dels estonians, és com segueix: 68,2% estonians, 24,7% russos.

Geòrgia

La república transcaucàsica de Geòrgia és una de les que ha decidit de no formar part de la CEI. La seua distribució ètnica és com segueix: 66,8% georgians, 9,7% armenis, 8,5% russos. Geòrgia viu, però, una situació de guerra civil que enfronta els georgians amb dues de les comunitats perifèriques de la república: els abkhasos musulmans i els ossetins.

El conflicte amb els ossetins deriva de la liquidació unilateral que el govern georgià va fer, en 1991, del que era la seua regió autònoma. Aleshores els ossetins van decidir d'adreçar-se a Rússia i demanar l'adscripció de la seua regió a la república autònoma ossetina que hi ha a l'altra banda de la frontera. Rússia, temerosa dels canvis de frontera, no donà suport a la petició, però ha instal·lat tropes a Ossètia, d'acord amb el govern georgià, per separar els contendents.

Letònia

L'antiga república soviètica de Letònia ha trencat tota relació amb el que era l'URSS, de la qual només havia format part des de després de la Segona Guerra Mundial pels pactes entre Hitler i Stalin. Letònia no ha signat els acords constitutius de la CEI, de la qual no forma part, i és un estat totalment reconegut per la comunitat internacional. Això, però, no ha evitat que el principal problema de Letònia continue sent Rússia, ja que demogràficament els letons només representen el 56,8% de la població, és a dir una mica més de la meitat. La resta de la població és majoritàriament russa (29,8%), ucraïnesa i bielorrussa. Però aquests grups s'uneixen al voltant del rusos i de fet constitueixen un sol bloc. La tensió entre Letònia i Rússia, per aquesta causa, es manté dins uns nivells acceptables, de moment. De totes maneres, els grups radicals russos pressionen el seu govern perquè exigeixca més garanties al govern letó.

Kazakhstan

És la més extensa de les repúbliques musulmanes de l'Àsia central i on el nombre de russos és més elevat: 37,6%. (Resta de la població: 39,5% kazakhs, 7,2% ucraïnesos, 6,6% alemanys.) La majoria de la població europea del Kazakhstan es concentra al nord de la república. Això va portar la Federació Russa a proposar un canvi de fronteres, de manera que les poblacions russa, ucraïnesa i alemanya quedaren en territori rus. La proposta va causar indignació entre els kazakhs i ha estat congelada. La població alemanya del país ha estat convidada a tornar a Rússia, on ja han estat creades dues entitats autònomes alemanyes, que podrien ser les precursors d'un posterior territori autònom alemany.

Kirgizistan

En aquesta república muntanyenca de l'Àsia central els incidents més remarcables han estat amb els veïns uzbeks, especialment a la regió d'Oix. En aquests incidents es calcula que han mort més de cent persones. El Kirgizistan és una de les repúbliques més endarrerides de l'antiga Unió i compta una població repartida de la següent manera: 43,8% kirguisos, 29,2% russos, 11,3% uzbeks. La capital ha canviat el nom de Frunze pel de Bixkek.

Lituània

Lituània va ser la primera de les repúbliques exsoviètiques que es va proclamar independent. Després de la desaparició de l'URSS, Lituània s'ha negat a formar part de la Comunitat dels Estats Independents.

De les tres repúbliques bàltiques, Lituània és la que té una posició més còmoda des del punt de vista demogràfic (80,1% lituans, 8,6% russos, 7,7% polonesos). Això fa que siga la que té menys motius de tensió amb Rússia. Però si no en té amb el seu poderós veí de l'est podria tenir-ne amb el de l'oest, Polònia. Lituània i Polònia tenen un contenció territorial per les terres al sud de Vínlius, que havien pertangut a Polònia i que encara avui són poblades per polonesos.

Moldova

Moldova és el nom nou adoptat per l'antiga república de Moldàvia. A Moldàvia l'URSS va inten-

tar de crear la ficció d'una nacionalitat moldova, diferent de la romanesa. Aquesta ficció interessada, sense cap base ètnica o nacional, s'ensorrà amb la perestroika i els moldaus es reconeixen avui, de manera unànime, romanesos. En formen la població 64,6% de romanesos, 14,2% d'ucraïnesos i 11,6% de russos. Moldova ha iniciat el procés de reunificació amb la resta de Romania, a passos prudents per no exacerbar la por dels eslaus que encara queden dins la república.

De totes maneres, aquests, especialment els russos, han proclamat una república independent, dita del Transdnièster, perquè és a l'altra banda del riu Dnièster. Els gagauzi, búlgars turquitats que habiten en petit nombre a Moldova, també van proclamar una república semblant al sud. Totes dues són defensades per un cos de l'exèrcit rus, el control del qual per les autoritats moscovites ha estat discutit en diverses ocasions. Totes dues repúbliques afirmen que han estat proclamades per a evitar la "romanització" del país.

La capital del país ha canviat el seu nom russificat de Kítxiniev pel de Cisinau.

Rússia

Dels estats successors de l'URSS Rússia és el més important i el que, de fet, ha heretat les responsabilitats internacionals que aquella tenia. La població és formada per un 82% de russos i un 28 de nombroses nacionalitats, amb diversos graus de cohesió nacional. De les 33 unitats territorials nacionals existents a Rússia abans de la disgregació de l'URSS, 21 s'han declarat sobiranes. La llista de les noves repúbliques és la següent: Adigues, Altai (antiga Gorno-Altai), Baixkortostan (antiga Baixkíria), Buriàtia, Carèlia, Daguestan, Ingúixia (s'ha separat de l'antiga república txetxeno-inguixa), Kabardino-Balkària, Khalm Tanx (l'antiga Calmúquia), Karaxai-Txerkès (antiga regió autònoma de la qual es van separar els karaxaïans, si bé han tornat a ajuntar-s'hi), Kakhàsia, Komi, Mari-El (l'antiga república dels maris), Mordòvia, Udmúrtia, Ossètia del nord, Sakha (l'antiga Iacútia), Tatarstan (l'antiga Tatària), la república txetxena (separada de l'inguixa), Txavaixa (l'antiga Txuvaixa) i Tuva. Hi ha intents de dividir Rússia encara en més repúbliques. La pressió és especialment forta per a proclamar una república independent de Sibèria. Altrament, l'antiga regió dels jueus gairebé es pot considerar desapareguda.

De totes aquestes repúbliques, la que

Rússia té nombrosos problemes nacionals dins les seues fronteres, com demostra el fet que 21 territoris s'han declarat sobrans. planteja un problema més seriós és el Tatarstan, que és l'única que, de fet, aspira a ser absolutament independent de la Federació Russa i exigeix de ser tractada com a subjecte de dret internacional. La república tàtara s'ha negat a signar el Tractat de la Federació (l'equivalent rus al fracassat tractat de la Unió,) però ha pactat una espècie de treva amb el govern rus. La Txetènia també manté posicions sobiranes i força el diàleg amb el centre. Alguns grups txetxens busquen la creació d'una república federal del Caucas, que els allunyaria de Rússia. Finalment cal tenir en compte el problema que representa per a Rússia l'existència d'importants minories russes en les 14 repúbliques ex-soviètiques. Això ha portat Rússia fins i tot a enfrontaments armats (a Moldova i Geòrgia, notablement).

ARXIU

L'integrisme islàmic sembla arrelar al Turkmenistan, una de les ex-repúbliques asiàtiques. En la foto, unes noies turkmanes.

ARXIU

Tadjikistan

El Tadjikistan és l'única república de l'Àsia central on la població majoritària no pertany al bloc turc. El tadjiks són perses. La distribució demogràfica és aquesta: 56,2% tadjiks, 23% uzbeks, 11,9 % russos.

La transició política al Tadjikistan ha resultat molt difícil i complexa i, de fet, es pot considerar que el país viu una situació de guerra civil interètnica. Els principals conflictes nacionals enfronten els tadjiks adés amb els uzbeks, adés amb els russos. El Tadjikistan ha tardat més que les altres repúbliques a clarificar la seua posició dins la CEI, però, finalment ha demanat d'entrar-hi.

Turkmenistan

El repartiment de la població en aquesta república és aquest: 65,6% turkmanes, 14,5% russos i 8,3% uzbeks. Al Turkmenistan, o Turqmània, és on sembla que haja florit dea manera més clara l'integrisme islàmic en l'Àsia central. Tot i això, el govern republicà controla bé la situació. El president actual és el mateix que hi havia quan era una república soviètica.

Ucraïna

La població d'Ucraïna és formada en una part important per russos: 19,4% russos (74,9% ucraïneses). Però, a més, per russos que

viuen concentrats a la part oriental del país i a Crimea. D'ací naixen els principals problemes que ha d'afrontar ara el govern de Kíev. La tensió se centra sobretot a Crimea, que era russa fins després de la Segona Guerra Mundial i on els russos són majoria. Els nacionalistes russos han plantejat diverses opcions per a tornar la península al domini moscovita. Però, de moment, han estat frenats per la intransigència ucraïnesa i pel destorb que representa la presència, cada vegada major, de tàtars de Crimea, que foren expulsats durant la Segona Guerra Mundial a l'Àsia central i que no havien pogut tornar fins ara. Ucraïna tem que si cedeix davant Rússia en l'afer de Crimea, després també haurà de cedir els territoris orientals. Dins Ucraïna hi ha altres problemes menors de frontera, sobretot relacionats amb Romania i Hongria.

Uzbekistan

La població de l'Uzbekistan és formada per un 65,5% d'uzbeks i un 12,5% de russos. La majoria del país és un desert, raó per la qual la població es concentra en les valls fèrtils que envolten la capital, Taixkent. L'alta concentració i la diversitat d'una d'aquestes valls, la de Fergana, l'ha convertida en un autèntic polvorí. Són constants els enfrontaments entre uzbeks i turcs meskhets que hi tenen lloc.

Per altra banda els uzbeks mantenen també relacions difícils amb els seus veïns kirguisos. Hi ha hagut diversos incidents entre ells a l'àrea d'Oix, on els kirguisos tenen gran implantació demogràfica.

Una jove trau el cap per una finestra embolcallada de gel, a l'antiga república de Iacútia, en ple territori siberià.

ARXIU